

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5'20, za pol leta K 2'60, za četrt leta K 1'30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Bodoči mir.

Vsakdo, ki je resnicoljubit in pozna prave vzroke svetovne vojne, mora priznati, da je vojna imperialistična: gre namreč za oblast, nadvlado na svetovnem trgu. Tega dejstva ne morejo utajiti ne politični agitatorji ne demagogi.

Vzroki vojne so kapitalistični, to smo trdili že večkrat, tega mnenja je delavstvo povsod. Saj nam to potrjujejo kongresi in konference v Rusiji, Italiji, Franciji, Angliji, Zedinjenih državah in drugod. Da je delavstvo v Avstriji in Nemčiji istega mnenja, nam je itak znano. Zgodovinski razvoj so pač porabile meščanske in kapitalistiške stranke v agitacijo za narodnostno sovraštvo. Desetletja so hujskale te stranke narode proti narodom po vseh državah brez izjeme. Zlasti se je to sovraštvo gojilo med evropskimi državami. Države, ki obkoljujejo osrednje države so namreč opazile, da se kapitalizem osrednjih držav razvija, postaja močnejši in oblastnejši ter preti s konkurenco na svetovnem trgu. Anglija se je bala za kolonije, enako Francija, Rusija je potrebovala za razvoj svojega kapitalizma odprta vrata skozi Dardanele do morja, kar bi pa te načrte prekrizalo, če bi čakale interesirane države, da se osrednja Evropa kapitalistiško preveč okrepi. Resnica je sicer, da se je Evropa organizirala pod terorizmom, resnica, da ni demokratično urejevana ter da si je kapitalizem pod krinko ustave napravil močne organizacije, ki izkoriščajo s pomočjo terorizma narode v svojem področju. Evropski kapitalizem pa še ni organiziran tako krepko, kakor je na Francoskem in zlasti pa na Angleškem ter v Zedinjenih državah, kjer lahko iz svoje moči, svoje avtoritete gospodari kakor hoče in mu demokratična ustava v sedanjih razmerah ne more skoro prav nič škodovati. Te bodoče moči se je sporazum zbal in se je boji še sedaj.

Da je ta trditev resnična potrjujejo zahteve sporazuma. Uničiti hočejo Nemčijo, razdeliti Avstrijo in uvesti majhne demokratične države po narodih in narodcih. Ali morda zato, da osvobodite narode? Ali hočejo pripomoči tem narodom do slavne bodočnosti? O ne, vse te države in državnice bi imele svoje protektorje, varuhe, imele bi dolžnosti napram svojim velikim mecenom in morale bi odpreti vrata na stečaj njihovega kapitalu, ki bi jih polagoma podjarmiljeval, kakor dela angleški kapitalizem v vseh svojih kolonijah in tudi doma na Irskem in v Britaniji sami. Če omenjamo, da Angleži, Francozi in Amerikanci sploh ne poznajo narodnost, marveč le svojo državo, smo to naziranje le potrdili.

Geslo „Divide et impera!“ dobiva tukaj vso veljavo. Namen vojne je razkosati evropske države v manjše, morda res z demokratičnejšo upravo, ali vse to vendar le zaradi tega, da se s tem zaposli Evropejce doma, se jim odvzame militaristično silo, ki sedaj podpira evropski kapitalizem pri konkurenciji z drugimi državami na svetovnem trgu.

Iz vsega tega je razvidno, da tudi bodoči mir ne more biti drugačen kakor imperialističen, ker ga bodo sklepale države, ki so pričele vojno iz imperialističnih vzrokov. Narodnostni mir je sploh nemogoč, ker bi sicer morali revidirati karte vsega sveta.

Tega pa vojujoče države ne marajo. Kolikor bo prišlo narodnostno vprašanje pri mirovni pogajanjih v pošte, bo služilo le v ta namen da si pogajalci z njimi izsilijo čimveč ugodnosti od svojega nasprotnika.

Pravic in svoboščin mirovni kongres ne bo delil posameznim narodom. Če hočejo narodi imeti več svoboščin in pravic, kar bi bilo pravično, morajo to zahtevati sami. Sami morajo staviti zahteve in jih utemeljiti pred mirovnim kongresom, a tam bodo upoštevali te želje le malo in dosegli malenkosti le tisti narodi, ki so zreli, ki jih bodo znali zahtevati.

Prav nič se nečemo bahati. Naravnost povemo, da bodoči mir ne bo socialističen. Stokholmske konference ne sklepajo mir, pač pa bodo vplivale na pospešenje miru in tudi na mirovna pogajanja. To bo naloga delavske Internacionalne, ki bo zastavila vse sile, da se na mirovni konferenci rešijo nekatera delavska in demokratična svetovna vprašanja: vprašanje vojne in miru, socialno in delavsko varstvo, demokratizacija javnih zastopstev itd., ter sploh revizija družabnih razmer.

Pri vsem tem moramo naglašati, da je delo socialne demokracije za mir mednarodno, ker to delo stremi v resnici za mednarodnim sporazumom in ušvaritvijo pogojev za svoboden razvoj človeštva. Ta smoter je nad vse svet in tudi edino pripraven, da deloma popravi grozovito nesrečo, ki jo je prinesla vojna.

Katoličani se hvalijo s svojim mednarodnim kongresom, ki je bil meseca februarja v Curihu v Švici. Na kongresu so govorili tudi o bodočem miru ne da bi bili potem pričeli mirovno akcijo. Cerkev, namreč organizacija, želi mir iz strahu pred velikimi reformami, in tudi papež se trudi za mir. Rimska stolica je popolnoma nevtralna, posamezni deli cerkvene organizacije so pa povsod na strani imperialističnih strank, tako, da želje posameznih katoličanov po miru prihajajo prav tako malo v poštev kakor želje drugih posameznih zemljanov. Nasprotno, v Italiji, v Franciji in tudi v Avstriji in Nemčiji, kjer prihaja vpliv cerkvene organizacije precej do veljave, so politične stranke te organizacije neomajno imperialistične. Najdrastičneje so pokazali to koservativci v Nemčiji, ki so državnemu kanclerju obenem z nemškimi nacionalci zagrozili z revolucijo, če popusti od vojnih smotrov. In tudi grofu Czerninu v Avstriji nasprotujejo tiste stranke pri mirovnem stremljenju. Kongres v Curihu je res govoril o miru, toda govoril ni o absolutnem miru ali o resni samostojni akciji za mir, marveč le o tem, kedaj bo ugodna prilika, da posežejo zbrani katoličani v mirovno akcijo za imperialistični mir. Vse to je popolnoma naravno. Cerkvena organizacija je najbolj mednarodna svetovna organizacija, tako mednarodna, da ima v vsaki državi popolno svobodo glede podpiranja stremljenj vladajočih slojev in če si načelno nasprotujejo, se interesi držav tudi križajo, podpira mednarodna cerkvena organizacija vedno le nji naklonjeno gospodujočo kasto, ker je z njo tesno spojeno nje eksistenčno vprašanje.

Tukaj ne govorimo o katoličanih kot vernikih; v mislih imamo le cerkveno organizacijo kot politično silo,

Iz vseh teh razlogov je torej gotovo da se bo sklepal ob koncu te vojne imperialistični, če se bo sklepal v sedanjih razmerah, in naloga svobodomiselnih elementov bo, da ob tej priliki polože svoje odločno besedo na tehtnico. Le ta utegne imeti dobre uspehe.

Te stvari smo morali omeniti, ker skušajo nasprotniki bolj in bolj omalovaževati delo socialističnega delavstva. Naša dolžnost je, da povemo stvar tako, kakršna je.

Iz vsega tega sklepamo, da bo bodoči mir v sedanjih razmerah pretežno imperialističen, narodnosten in socialističen pa le toliko, kolikor si bodo posamezni narodi v prvi vrsti pa socialistična Internacionala priborili raznih pravic in svoboščin proti volji imperialističnih strank.

Naše geslo je: Mir, trajen mir, svoboda razvoja in popolna enakopravnost trpečega delavskega sloja! Tega programa ne zagovarja razen socialistov nobena politična stranka. To smo hoteli povedati! Tega pa noče povedati nobena druga stranka.

Konferenca socialne demokratične stranke v Ljubljani.

V nedeljo 17. junija so se zbrali v Ljubljani zastopniki jugoslovanske socialne demokratične stranke, da se porazgovore o dosedanem delu ter da si začrtajo pot za bodoče dni. Konferenci sta predsedovala sodruga Kopač Josip in Viktor Zoré. — O delu stranke med vojno ter o političnem položaju je poročal sodrug Ant. Kristan. V debati so govorili sodrugi Miha Čobal (Zagorje) dr. Tuma (Trst) Petejan (Trst) Kopač (Ljubljana). Sprejela se je naslednja resolucija:

„Konferenca izjavlja:

I. politični položaj v Avstriji je slej ko prej enako zmeden, ker se avstrijska vlada krčevito še vedno drži preživelih načel absolutizma. Režim Stürgk-Hohenburger še stoji, reprezentirajo ga le druge osebe. Še vedno se vrši najodurnejša cenzura, še vedno sodijo vojaška sodišča, še vedno so ustavljena porotna sodišča. Demokratična načela pač ne bodo uveljavljena v tej državi prej, preden jih ljudstvo ne izsili. Zato moramo izgraditi organizacije. Konferenca pozivlja delegate, da pripravijo organizacije za velike naloge bodočnosti.

II. Konferenca smatra za prvi pogoj, da se zdemokratizira javno življenje, z uvedbo splošne in enake volilne pravice za vse zastope in da se razširi aktivna in pasivna volilna pravica na ženske. Pozivlja socialiste v vseh zastopih, da takoj storé odločne korake v tem zmislu.

III. Najgloblji izraz današnjih zmedenih javnih razmer v Avstriji je v birokratičnem ustroju države. Zahtevamo, da se nadomesti vladni birokratizem s samoupravo ljudstva. Nezmisel je, da ima 17 dežel poleg vladnih reprezentantov še deželne odbore.

Podlaga svobode v državi je le svobodna občina. Občine naj se združijo v krepka samoupravna okrožja in ta v samoupravne narodnostne skupine, katere naj upravljajo docela samostojno svoje kulturne in gospodarske zadeve z lastnim sodstvom in lastno politično upravo — vse združene v zvezno državo. —

TO tisku je poročal sodrug Anton Kristan. Politični list „Zarjo“ so ustavili 28. julija 1914, isti dan „Rudarja“ — sedaj imamo le „Delavca“, „Tob. Delavca“ in „Železničarja“. — Predlog, da se ustanovi dnevnik „Naprej“ kot glasilo jugoslovanske socialne demokratiške stranke — se soglasno sprejme.

Konstituirala se založba časopisa „Naprej“ in izvoli izdajatelja ter odgovornega urednika.

O mirovni konferenci v Stokholmu poroča sodrug H. Tuma, ki je po naročilu strankine eksekutive na Dunaju o tej konferenci razpravljal s sodrugi ostalih avstrijskih socialno demokratičnih strank. — Na konferenco v Stokholm se izvolijo kot delegati jugoslovanske socialne demokratične stranke sodrugi Josip Kopač, Anton Kristan in dr. H. Tuma, ki bodo izdelali primeren elaborat in ga oddali na pristojna mesta. —

Sklene se poslati naslednji pozdrav v Stokholm:

„V Ljubljani zbrani zastopniki jugoslovanske socialno demokratične stranke pozdravljajo štokholmsko konferenco kar najtoplejše, pričakujejo, da se udeležé mirovnih posvetovanj proletarci vseh dežel, ki naj sklenejo skupno akcijo za takojšnji svetovni mir in za zopetno uspostavitve Internacionale, katere sklepom bomo zvesto sledili.“ —

Konferenca je izvolila nadalje 7 sodrugov v vodstvo deželne socialno demokratične stranke v Ljubljani ter 5 sodrugov v kontrolo, s čemer je bil dnevni red konference izčrpan.

Shod in resolucija idrijskih rudarjev.

Tu se je vršil javen rudarski shod, na katerem je bil glavni poročevalec rudar Pavel Treven. Udeležba je bila precejšnja. Shodu je predsedoval sodrug Tomaž Brus. Zapisnik je vodil sodrug Leopold Baloh. Poročevalec je govoril naslednje:

Cenjeni tovariši zborovalci!

Tri leta že traja vojna. Čim dalje traja vojna, tem bolj narašča od dneva do dneva draginja. Delavci se borimo za življenje na čudne načine. Nikdo se ne spomni na nas. Aprovizacije, ki jih imamo, so zelo žalostne. Če bi ne bilo v naši bližnji in daljni okolici dobrih ljudi, bi morali že davno vsi poginiti. V časopisih čitamo, da se zvišujejo draginjske doklade uradništvu v privatnih kakor tudi v državnih službah. Kake zahteve stavi po industrialnih krajih delavstvo pa se seveda v javnosti le molči. Toda kljub molčanju vemo, da so delavci na Češkem, na Dunaju in drugod morali štrajkati kljub vojnemu stanju zaradi rastoče draginje za draginjske doklade. Uspeh, to tudi vemo, ni izostal. Ako imajo višji sloji od časa do časa povišane vojne in draginjske doklade, imamo pravico do tega tudi mi, ki smo državni delavci in delamo v vojne svrhe. Doslej so se nam odmerile draginjske doklade vsa tri leta najvišje po K 1. — do — .60 v, za delavca in — .20 v. na vsakega otroka. To ne odgovarja več razmeram naraščajoče draginje. Trdi se, da je Idrija z živili razmeroma preskrbljena. Toda pojdemo v župnišče in pogledimo v uradne mrliške matrice in videli bomo, koliko starih ljudi in otrok je pomrlo letošnje leto več kot druga leta. Ali so morda pomrli in še vedno umirajo od dobrot? In to se bo nadaljevalo naprej in naprej, morda še hujše. Ali hočemo to počasno umiranje še nadalje gledati ne da bi zahtevali vsaj to, kar nam po pravici gre, draginjsko doklado. Prišla bo jesen, potreba bo obleči in obuti sebe in družino za zimo. Treba bo preskrbeti kurivo in nabaviti kolikor mogoče živil. Kako naj vse to storimo, če zaslužimo komaj za malenkosti, ki nam jih daje aprovizacija. Ali naj samo s tem živimo? Druga naša zahteva je, da se nabavi že v jeseni

zadostne množine živil, kuriva, obuval in obleke. Gozdno oskrbnitvo je nabavilo za svoje delavce obuvala najboljše vrste, daje jim tudi kurivo. Mi rudarji pa še vedno čakamo na obutev, drva pa dobivamo v gozdovih v najbolj oddaljenih krajih. Zahtevamo, da se nam nakažejo drva v primernih, domu bližjih krajih. Provizionistom, vdovam in delavcem, ki so cel dan v službi, pa naj se preskrbi kurivo v skladišča kakor uradništvu in drugim privatnim ljudem. Do tega vsega smo opravičeni in to moramo zahtevati, dokler se uresniči. Zato predlagam, da sprejmete naslednjo:

Resolucijo:

Rudniško delavstvo zbrano na javnem shodu dne 10. junija 1917 v prostorih g. Alojzija Kobala v Idriji zahteva, in sicer:

1. Draginjske doklade aktivnemu delavstvu pri c. kr. eraričnem rudniku v Idriji naj se pri delovni in bolniški dnini draginji primerno zvišajo.

2. Drva za zimo za leto 1917/18 naj se odkážejo aktivnemu delavstvu v domu bližjem kraju, da jih more cenejše spraviti na svoj dom.

3. Kurivo za zimo naj se nabavi tudi v skladišča ter iz teh oddaja v potrebnih množinah in po primernih cenah provizionistom, vdovam in delavcem, ki so v deseturni službi, kakor velja to za uradnike in privatne osebe.

4. Aktivnemu rudniškemu delavstvu ter vsem šoloobveznim k rudniku spadajočim otrokom naj se preskrbi po primerni ceni zadostne množine obuval in obleke.

5. V jeseni naj se preskrbi zadostne množine deželnih pridelkov, da ne bo pozimi in bodočo spomlad pomanjkanja kakor se žal to godi v tekočem letu.

Razlogi.

1. Draginjske doklade so se delavstvu v teku triletnega vojnega časa priznale oziroma povišale samo trikrat in ne odgovarjajo več rapidno naraščajoči draginji.

2. Drva so se v minulem letu delavstvu odkazovale v najbolj oddaljenih krajih, kar je povzročalo neprimerne truda in zamudo časa, ne da bi se upoštevale okoliščine in odkazala drva najbližje tam, kjer delavec, ki drva potrebuje, stanuje.

3. Delavci, ki so v deseturni rudniški službi, si sami ne morejo v gozdovih napravljati drva. Enako je tudi s provizionisti in vdovami, ki so za težko delo zaradi starosti nesposobni in nimajo za to primerne hrane. Zaradi tega naj jim kurivo preskrbi aprovizacija.

4. Pomanjkanje obuval in obleke je vedno večje, zato je dolžnost aprovizacije, da gleda na to, da se nabavi vsaj za aktivno delavstvo ter šoloobvezne otroke zadostne množine teh potrebščin, da obrat in šolski napredek ne bosta ovirana.

5. Pretečeno jesen se je delavstvo zanašalo na obljubo, da se bo nabavilo do novega pridelka dovolj krompirja in drugega blaga, toda žal, obljube se niso uresničile in prav vsled tega delavstvo trpi silno bedo.

Denar, ki se izda za živila, kurivo, obutev, in obleko je samo posojen denar, ki prinaša z razprodajnim blagom obrestonosne dobičke.

Vsled tega se nadejajo zborovalci, da bodo merodajni krogi opravičene zahteve delavstva v celoti upoštevali.

Krajevni delavski odbor rudarske zadruge pa se pozivlja, da dovede predstojajočo resolucijo do ugodne rešitve.

V Idriji, dne 10. junija 1917.

Predstojajoča resolucija je bila enoglasno sprejeta. Govorili so, držeči se dnevnega reda, tudi Botagel, Baloh, Brus, Klemenčič in Straus. Tekst govora glavnega poročevalca in resolucijo je cenzuriral gerent kot pooblaščenec okrajne politične oblasti.

Rudarji v Trbovljah, Hrastniku in Ojstrem pred pritožno komisijo III v Gradcu.

Dne 11. junija se je vršila pred pritožno komisijo v Gradcu obravnava glede pritožb rudarjev v Trbovljah, Hrastniku in Ojstrem. Imenovani rudarji so zahtevali: 1. najnižjo mezdo 6 K na šihto za strelne mojstre; 2. obstoječe gosposke mezde za monterje, ključarje, kovače, strugarje, kleparje, strojnike in strojevodje, strežnike strojev, mizarje, tesarje, zidarje na dnevu, kolarje, sedlarje, sodarje, pomočnike v delavnih itd. se naj zvišajo za sto odstotkov; 3. najnižjo mezdo za kopače, jamske tesarje, strgače, plavilce, jamske zidarje, zadelovalce, polagalce tračnic, polagalce cevi, jamske zavirače itd. 5 K na šihto; 4. najnižjo mezdo za kopače pričetnike, lampiste, konjske hlapce, prevažalce lesa, delavce na dnevu, skladiščne delavce, kamnolomce, figurante, signalne strežnike itd. 4 K 50 h na šihto; 5. najnižjo mezdo za delavke in mladostne delavce 3 K 50 h na šihto; 6. najnižjo mezdo za voznike, sproževalce, zavirače kakor vse podobne delavce 4 K na šihto; 7. pogojno delo se naj plačuje tako, da delavci ne bodo zaslužili manj nego najnižjo mezdo na šihto; 8. v nedeljo naj delo počiva, če pa se dela, se plačuje sto odstotkov na mezdo; 9. mezda se izplačuje 14 dnevno; 10. draginjska doklada za otroke naj se raztegne do 14. leta kakor tudi na druge svoje; 11. § 1154 b obč. drž. zak. se naj takoj uveljavi. Dalje draginjske doklade za samske, oženjene in ovdovele delavce, za žene in otroke od 1 K do 3 K 50 h na šihto itd.

Trboveljsko družbo sta zastopala generalni ravnatelj Bello z Dunaja in ravnatelj Heinrich iz Trbovelj. Rudarje so zastopali sodrugi Sitar iz Trbovelj in načelniki krajevnih odborov imenovanih rudnikov. Predsednik komisije je pojasnil mezdne in življenske razmere v treh rudnikih po svojih osebnih informacijah na mestu samem. Posamezni zgledi, ki jih je navajal predsednik polkovnik Pischely so osvetlili žalostne razmere, v katerih se nahajajo delavci in družine. Omenjal je, da morajo delavci prodajati svojo obleko, da si kupijo živil, v enem primeru je prodal delavec obleko svoje žene, ker ni sam imel ničesar več prodati. V takih razmerah tudi ni mogoče, da bi izstradano delavstvo povečalo produkcijo premoga. Preslabo hranenje ima za posledico, da je padla produkcija za 27 odstotkov. To priznava ravnateljstvo samo. Pomanjkanje premoga je vsaj deloma utemeljeno v teh razmerah. Še bolje je opisal razmere sodrug Sitar kot zastopnik tožiteljev v daljšem govoru. Zaradi nizkih mezd in velike draginje si delavstvo ne more kupovati ne mesa ne mleka. Prisiljeni so jemati živila v rudniškem skladišču in prav mnogim delavcem se pripeti, da ostanejo konec meseca v skladišču še dolžni. Delavec dobi namesto mezde le prazen listek. Cele mesece ne okusijo ne mleka, ne mesa, ne rudarji sami, ne otroci ne bolniki. Kot skeleti so že ljudje, saj znašajo mezde kopačev čisto komaj dve kroni ali pa tudi manj. To so že v mirnem času sramotne mezde. Sedaj pa so pravo mučilo, ki delavstvo razburja in tira v obup. Delegati so rekli, da se ne upajo domov, če izide obravnava slaba za rudarje. Generalni ravnatelj je rekel, da je dobava živil težavna, da ima družba pri živilih izgubo in da je že ta bonifikacija, ki jo imajo rudarji pri blagu enaka 34 odstotni draginjski dokladi. Ravnatelj je izjavil, da dovoli nove bonifikacije, in sicer ponudi 25 odstotno zvišanja mezd. Delavski zastopniki so vztrajali pri določitvi najnižje plače. Ko se je popoldne zopet vršila obravnava, se je po izrecnem trudu polkovnika Pischely posrečilo skleniti poravnava, ki vsebuje te-le določbe:

O zahtevah, ki so jih predložili pritožni komisiji rudarji rudnikov Trbovlje, Hrastnik in Ojstro proti Trboveljski družbi zaradi 1. zboljšanja mezd, 2. zboljšanja draginjskih doklad, 3. 14 dnevne mezdné dobe v nasprotju z dosedanjo mesečno, 4. glede oskrbe, 5. preureditve prejemanja živil iz rudniškega skladišča, 6. sonadzorstva delavcev pri poslovanju rudniškega konsumnega društva:

1. Delavci izjavijo, da so zadovoljni: s 40-odstotnim zvišanjem pogodbenih in gotovih mezd, 20 odstotkov draginjske doklade k tem postavkam.

2. Vojna draginjska doklada znaša na šihito: a) za vsakega rudniškega uslužbenca 1 K; b) za vsako ženo delavca, ki ni zaposlena pri rudniku 50 h; c) za vsakega otroka (ludi nezakonskega) do vštévši 14. leta 25 h; d) za vdovca z enim otrokom 1 K 75 h, za vsakega nadaljnjega otroka 25 h.

3. V veljavo stopijo določbe pod točko 1 in 2 z dnevom 28. maja pričete plačilne dobe.

4. Izplačuje se mezda 14 dnevno.

5. Blago se prodaja v rudniškem skladišču od 1. julija dalje v gotovini po lastni ceni.

Za nadziranje poslovanja rudniških konsumnih skladišč sme delavstvo določiti rudarskozadružno zastopstvo.

6. V olajšavo gospodarskih razmer delavstva, zlasti v olajšavo prehoda od nakupovanju proti gotovini, dovoli družba vsakemu rudniškemu uslužbencu 50 K predujma. Ta predujem se bo odplačeval pri plačilih po 5 K od 14. julija dalje.

7. Dokler velja § 1154 b obč. drž. zak., obdrži delojemalec ob v § 1154 b navedenih pogojih pravico največ do ene tedenske plače, izvemoši tam navedene pridržke, tudi tedaj, če je zadržan od dela več nego en teden.

Za plačo (mezdo) se smatra: gosposka mezda dotične delavske vrste, vštévši pod 1 in 2 navedene doklade.

Vsega pri tej obravnavi rudarji niso dosegli, kar so zahtevali, toda uspeh je v primeri s prejšnjimi razmerami več nego razveseljiv. Rudarji so hvaležni svojim vrlim zastopnikom pri obravnavi, posebej pa še Uniji rudarjev. In če hočejo rudarji še doseči nove uspehe, se morajo pač vsi okleniti svoje organizacije Unije rudarjev.

Jeseniško delavstvo aprovizacijskemu odboru.

Delavstvo na Jesenicah in v sosednjih krajih trpi precejšnje pomanjkanje, kakor smo že večkrat poročali. Na nedeljskem sestanku je zaradi tega sklenilo delavstvo peticijo naslednje vsebine in jo poslalo aprovizacijski organizaciji:

„Slavni odbor dobrodelne aprovizacijske akcije za Jesenice in Koroško Belo!

V lokalu kovinarske organizacije pri Jelenu na Savi zbrano delavstvo je sklenilo poslati odboru dobrodelne aprovizacijske akcije tole peticijo:

Delavstvo ve, da je dobava klavne živine (ker je primanjkuje) otežkočena in da se za sedanjo akcijo oddaje cenejšega mesa ne bo uporabila vsota K 9000, ki je namenjena v to svrhu, zato naprošamo slavni odbor, da nabavi namesto mesa (kakor dela tudi ljubljanski odbor) večjo množino jajc, sira ali druga primerna živila. Delavstvo ve, da ljubljanska aprovizacija dobavlja potrebnemu prebivalstvu n. pr. večjo množino jajc in še nekatera živila in mi smo enako priporočali že tudi tukajšnjemu odboru. V imenu bednega in stradajočega delavstva tojej nujno prosimo, da se slavni odbor čimprej o tem posvetuje in sklène, zakaj delavstvo silno potrebuje tako pomoč. Smatramo to za patriotično dolžnost odbora, da nas varuje stradanja, ki so ga nam naprtili nasprotniki, in s tem pomaga delavstvu, da vzdrži do skrajnosti, ki jo diktirajo razmere.

Ako bi pa slavni odbor ne hotel ali ne mogel upoštevati našo peticijo, bo delavstvo zaprosilo za intervencijo na višjih mestih.

Na Savi, dne 17. junija 1917.

(Slede podpisi.)

Pripomnja: Država je dovolila 300 milijonov kron za olajšanje prehranitve v najhujših mesecih. Znesek je dovoljen v ta namen in nikakor ni v nasprotju, če se dobavljajo namesto mesa tudi druga izdatna živila. Peticija je torej opravičena in v intencijah pomožne akcije. Ob dobri volji aprovizacija lahko mnogo stori v tem pogledu za prehranjevanje delavstva.

„Naprej!“

Dne 1. julija 1917. izide prva številka dnevnika „Naprej!“, osrednjega glasila Jugoslovanske socialno demokratične stranke. Pozivljamo vse sodruge, da nemudoma gredo na agitacijsko delo ter pošljejo takoj sodrugu Viktorju Zorétu, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, naslove vseh onih, ki jim je poslali prvo številko našega „Napreja“ na ogled.

Na delo za naš dnevnik!

Obvestilo Unijskega načelstva.

Važno za blagajnike in člane!

Skupno načelstvo Unije rudarjev avstrijskih je sklenilo na svoji seji dne 10. maja 1917, da se nakazuje in izplačuje od 1. julija 1917 dalje

posmrtnina za člane in svoje
le proti vposlatvi

potrdila smrti

na predlogu za podporo, ki ga popolnoma izpolni podružnica ali plačevalnica in

Unijske članske knjige.

Podružnicam in plačevalnicam se dopošljejo te dni potrebne tiskovine (2 obrazca) v primernem številu. Ravnanje je enako kakor pri vojni podpori, le da se pri zahtevi posmrtnine sme rabiati edino rumeni tiskovini, dočim se morajo rabiati pri vojni podpori tudi vbodoče beli obrazci. Nikar torej ne zamenjajte tiskovine! Za potrdila smrti, ki jih napravi župni ali občinski urad, zdravnik, bolniška blagajna, eventualno bolnišnica, se morajo rabiati izključno rumeni obrazci, ki jih je izdala Unija; dobe se pri vseh blagajnikih.

Sklenjeni ukrepi so bili potrebni, da se odpravijo vbodoče zamudne pisarije, ki so često zavlačevale izplačilo posmrtnine.

Blagajnike prosimo, da ravnajo točno po tem sklepu, ker bi sicer ne bilo mogoče nakazati pogrebno.

Načelstvo Unije.

Kako ostanemo zdravi?

Nedavno je umrl sloveči kirurg haidelberškega vseučilišča profesor Vincenc Czerny. Sedaj objavljajo iz njegove literarne zapuščine naslednjih deset zapovedi kot higienski (zdravstveni) testament:

1. Življenje ni največje dobro. Večji so ideali človeštva: vera v boljšo bodočnost, nada, da se ljudje ne bodo več preganjali in pobijali zaradi različnih mnenj, izpolnitev prave krščanske ljubezni, ki bi pomenila nebesa na zemlji.

2. Življenje je pa vendar edina prava posest človekova. Dentar in blago sta minljiva. Delati more človek le, dokler živi.

3. Tvoja dolžnost je, da čuvaš telo in dušo ter se ogiblješ vsemu, kar bi utegnilo škodovati temu dobri ali ga prikrajšati. Vsak človek ni veselega značaja, dobrohoten proti drugim in vsakdo ne presoja pravično vsakdanje muke ki nas spremljajo v življenju. Kdor si te lastnosti pridobi z vajo, ta bo šele srečen v svojem življenju. Eno ni za vse, kdor je trden naj pazi, da ne omaga.

4. Neguj dobro telo in dušo, razdeli si dan za delo in počitek prav, oživaj tečno in zdravo hrano, pazi v vsakem oziru na snago ter stanuj v suhem, sončnem in dobro prezračevanem stanovanju.

5. Opravljaj osem ur poklicno delo, počivaj in izobražuj se osem ur ter spavaj po osem ur; to ti utegne najbolj prijati. Za spanje sta dve uri pred polnočjo in dve uri po polnoči najbolj počitni. Počitek obsegaj dve uri za tri obede, dve uri za umetnost in čitanje, dve uri za družino, tvoje prijatelje in javnost, dve uri za pametno razvedrilo (šport) sprehode po hribih, ježo, vožnjo, plovstvo, plavanje, telovadbo, igre na prostem).

6. Hrana mora biti lahko prebavna, primerna razmeram. Več nego liter jedi in pijače bi pravzaprav ne smeli užiti pri nobenem obedu. Kar je več, preoblaga želodec. Potrebna je torej zmernost v jedi in pijači. Želodec in čreva ne morejo izključno rastlinsko hrano v tej množini dovolj prebaviti, ker jim nedostaja kalorij (razkrojevalne toplote). Zato treba dodajati rastlinski hrani zadosti beljakovin in toščice v lahko prebavljivi obliki (meso, ribe, jajca sirovo maslo, mleko, sir).

7. Postati ne smeš suženj nasladil. Alkohol (pivo, vino, žganje, likerji), kava, čaj, tobak nimajo hranilne vrednosti, pa so postala po trajni rabi mnogih generacij nepogrešljiva navada kulturnega človeka in se dajo nadomestiti le težko s čim boljšim. Vsi so strupi, ki zaradi navade sicer niso več tako nevarni, ipak krajšajo ob nezmerni rabi disponirano človeško življenje. Tobak in alkohol razdirata živčevje in povzročata zavapnelost celic, kava in čaj slabita spanje in bi jih po četrti uri ne smeli več uživati. Vsaj enkrat v življenju naj bi človek za nekaj časa opustil ta nasladila.

8. Že otroke treba vzgojiti za snago. Vsaj vsak dan enkrat naj bi se omilo celo telo z gobo in hladno vodo, dvakrat na dan očistiti zobe, obraz in roke. Vsak teden je potrebna kopel. Redna zamena telesnega in posteljnega perila. Ne rabi tuje posode ali tuje kadi, če nisi prepričan, da so dobro osnažene. Stanovanje mora biti prostorno, solčno, in posebno spalni prostori morajo biti veliki in dobro prezračeni.

9. Ne imej več otrok, nego jih moreš dobro vzgojiti in prehraniti.

10. Če oboliš, ne odlašaj marveč se čimprej posvetuj z izkušenim zdravnikom in ravnaj se po njegovih nasvetih.

Domači pregled.

Ministrski predsednik Clam-Martinić in njegova vlada. Dne 19. t. m. je podal Clam-Martinić cesarju demisijo. Že ob njegovem nastopu v parlamentu, ko je razvil program vlade, je bilo očitno, da parlamentarne stranke ne morejo biti zadovoljne s tako ozkosrčnim programom, ki se omejuje prej na reakcijo nego oznanja napredek in demokratizacijo javnega življenja. Ko so podale stranke svoje izjave, je Clam-Martinić izjavil, da se mu zdi, da stranke nimajo v prvi vrsti Avstrije pred očmi. S to izjavo je že označil svoj sklep. Demisijo bo cesar najbrže sprejel. Pač je dobil Clam naročilo, da se pogaja s strankami, zlasti s Poljaki. Vlada ponuja Poljakom koncesije. Veliko vprašanje pa je, kako se bodo ta pogajanja obnesla. O sestavi nove vlade se razširjajo najrazličnejša mnenja. Predsedstvo prevzame ali Clam-Martinić, Spitzmüller

ali Hussarek. Vlada bo ali uradniška in koalicijska in v vladi bosta dva Poljaka, če se Poljaki pogode. Clam-Martiničova vlada se bistveno ni razločevala od Stürgkh-Hochenburgerjeve vlade. Prišle so druge osebe, toda sistem ni bil nov in če se vlada sedaj zopet spremeni, pa ne sistem, tudi v bodoče ne bo šlo, tudi tedaj ne, ako postanejo Poljaki vladna stranka. Politično življenje med vojno ni počivalo, vojna je zbudila hrepenenje po svoboščinah in po demokratizaciji uprave, zato je na mestu le taka vlada, ki razume čas, ki se akomodira potrebi časa. To velja za zahteve, ki jih imajo meščanske stranke, in še mnogo bolj pa velja to za zahteve, ki jih ima delavstvo, zakaj te bodo pa zlasti po vojni kričale po reformah; ker bodo socialne razmere še mnogo slabše nego so bile pred vojno. Vlada se mora prej ali slej otresti kapitalistiškega terorizma in raztegniti svoj program na prebivalstvo vobče, kar je pa mogoče le na podlagi reform, in sicer demokratičnih reform. Nadejati se pa je, da parlamenta vlada ne bo poslala domov, ker so meščanske stranke sklenile, da bodo glasovale za proračun, ki ga vlada hoče rešiti še pred koncem junija. Vsekakor bi pa imela odslovitve parlamenta jako neugodne posledice, ker bi zbujala le nezaupanje.

Clam-Martinič je pooblaščen, da sestavi novo ministrstvo. Kriza se je omilila. Poleg čeških in poljskih vprašanj prihaja v poštev glavno izstop ministrov, ki so bili v Stürgkhovem kabinetu. Mnogo ne zahtevajo.

Zakonski načrt v varstvo delavk in mladostnih delavcev je predložila vlada državnemu zboru. Načrt se ozira na dogovore evropskih držav na bernski konferenci leta 1913.

Izredna interpelacija. Češki poslanci so vložili prejšnji teden interpelacijo, ki obsega 400 s strojem pisanih strani na konceptnem papirju in šteje okolo 22.000 vrst. Naslovljena je na celotno vlado in se tiče nacionalnih, političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanj.

Vojni smotri monarhije. „Gazetta Wiczorna“ poroča z Dunaja o vojnih smotrih monarhije naslednje važnejše stvari: Po osvoboditvi Poljske izpod ruskega jarma ostane Avstro-Ogrska zvesta svojemu načelu in je načrt aneksije odklonila. Pri nas ni pristašev aneksij kakor v Nemčiji. Mi smo naravni prijatelji Poljske in zagotovilo poljske države je tudi v interesu monarhije. — Glede na Srbijo sta važna dva momenta. Obnovitev srbske po Rusiji podpirane politike proti Avstro-Ogrski ne sme biti, provokacije Srbije in jugoslovanske iredente morajo prenehati. V ožji gospodarski zvezi z monarhijo bo mogoč Srbiji gospodarski razvoj. Isto velja za Črno goro. Umevno pa je, da Avstro-Ogrska osvojenega — Lovčena ne vrne. — Albanija mora biti po vojni avtonomna dežela brez italijanskih vplivov. To bo le tedaj, če bo pod vojaškim in gospodarskim varstvom Avstro-Ogrske. — Rumunsko vprašanje za Avstro-Ogrsko je identično z Dunavskim vprašanjem. Pot po Dunavu mora biti prosta in prometa med Bulgarijo in Turčijo ne sme ovirati tuja država. Prosta pot po Dunavu mora biti vsekakor zagotovljena Avstro-Ogrski. — Glede odstopa tudi le kvadratnega kilometra Italiji zavrača monarhija spričo juške brambe vsakršne predloge. Nasprotno, Avstro-Ogrska zahteva boljše vojaško mejo proti Italiji, zakaj južni Tiroli in Trst ne smejo več biti predmet italijanskih zahtev in intrig. — List pravi, da je dobil to vest iz „prav visokih“ krogov.

Jesenice — Sava. Člani konzumnega društva za Ljubljano in okolico se pozivljajo, da prinesejo od 25. junija dalje svoje članske knjižice z dividendnimi znamkami v prodajalne, kjer kupujejo. S 1. julijem se začne novo društveno poslovno leto.

Veliko goljufijo z živili je razkrilo orožništvo na Mirni, v oskrbovalnici z živili. Ljudje tam že po več mesecev niso dobili druge moke kakor najslabšo črno in še te prav malo. Bele pa sploh dobiti ni bilo. Orožništvo je dognalo, da je trgovec, ki mu je bila prodaja živil poverjena, prodajal blago kar na debelo, v Ljubljano, Vrhniko, Trst, Prago i. dr. belo moko zdrob, ješprenj itd. Po 20 poštnih paketov tega blaga je bilo po en dan na pošti oddano, ter je računalo to blago po dva do trikratni ceni. Poskus, da bi se celo zadevo zamolčalo, se je izjalovil, sedaj jo ima državno pravdnništvo v rokah. Pač skrajni čas je, da se tudi tu, napravi red, kjer so ljudje toliko bolj prizadeti, da je ravnokar toča vse potolkla.

Črna. Dne 11. t. m. so na Friderikovem rovu ponesrečili trije rudarji, ker je bil strel prekmalu izprožen. Rudarja Praprotnika, ki je najhujše ranjen, so prenesli v bratovsko-skladnično bolnišnico v Črno. Nevarnost je, da izgubi vid. Druga dva ponesrečenca sta ostala v domači oskrbi. Enaka nesreča se je zgodila tudi 21. marca rudarju Fl. Cviklu, ki ostane siromak za vse življenje.

V Strmec pri Labinju. Delavcem v Strmecu pri Labinju (Kranju v Istri) naznanjamo, da smo poslali pritožbo o razmerah pri Vašem rudniku rudarski pritožni in mezni komisiji. Vaše pritožbe so opravljene ter upamo, da bo pritožno mesto kaj ukrenilo, zakaj to je vendar njegova naloga. Zanimajte se tudi sami za stvar, kadar pride do obravnave. Pošljite nam naslov enega tovariša, kateremu bomo potrebno sporočili. Primerno bi tudi bilo, da imenujete svojega zastopnika pri obravnavi ali vam ga pa mi nasvetujemo, če to želite.

Eksplodizija v Steinfeldu pri Dunajskem Novem mestu. V noči od 16. na 17. t. m. je nastala v vojaškem municijskem skladišču v Steinfeldu, ki so jo slišali celo na Kranjskem. Eksplozirala so tri skladišča. Nad 300 oseb je poškodovanih; okolo 6 mrtvih. Eksplozija ni atentat. Na lice mesta je prišel tudi vojni minister.

Na Hrvaškem začena zopet strankino gibanje. Delavske deputacije so bile pri banu, da dovoli zopet prirejati shode in izdajo delavskega časnika. Akcijski odbor stranke že pozivlja delavce, naj se priglašajo za naročnike tednika „Sloboda“, ki začne v kratkem izhajati v Zagrebu. — Tudi strokovne organizacije začno redno delovati.

Nova ogrska vlada. Grof Tisza se je moral umakniti zahtevi po volilni pravici, ker je bil sam kot strogi liberalec velik nasprotnik demokratizacije javnega življenja na Ogrskem. Njegov naslednik je 36letni grof Moric Esterhazy. Novi ministrski predsednik je konservativec, a sicer mnogo bolj pristopen demokratizaciji javnega življenja nego je bil njegov prednik. V ministristvu so: za notranje stvari Gabriel Ugron, minister a lateré grof Teodor Batthyanyi, za finance dr. Gustav Gratz, pouk grof Albert Apponyi, trgovino grof Bela Serenyi, poljedelstvo Bela Mezöffy, justico dr. Viljem Vaszonyi, honvedni minister fml. von Szumary, minister za Hrvaško grof Aladar Zichy. Med prijatelje splošne volilne pravice spadata zlasti grof Teodor Batthyanyi in Viljem Vaszonyi. Novi kabinet je vsekakor naklonjen volilni reformi. Kako dalekosežna pa bo ta reforma, je težko povedati, ker je v državnem zboru močna opozicija proti splošni in tajni volilni pravici.

Na ogrskem in pri nas. V Budapešti je prišel justični minister dne 19 t. m. na sejo odbora časnikarskega društva in je tam izjavil, da se spremeni tiskovni zakon, čim nastopijo normalne razmere. Tudi porotna sodišča se obnove popolnoma. Že sedaj pa zagotavlja minister, da je konec vseh korakov, ki so bili odrejeni pod krinko vojaških interesov.

Sladkor za vkuho sadja. Prehranjevalni urad je obljubil 550 vagonov sladkorja za vkuho sadja. Pivotno je vlada sploh prepovedala vkuhanje sadja s sladkorjem, toda končno se je vdala in bo dovolila za dotične obrtnike in pridelovalce sadja nekaj sladkorja, če se ti zavežejo, da bodo konservirano sadje prepustile, kolikor ga ne rabijo zase, v javno porabo. Prehranjevalni urad izda tudi navodilo, kako se sadje konservira brez sladkorja.

Priljubljena je lepota, ki je za vsako ženo sredstvo, da si pridobi v družabnem življenju, v družini in svetu veljavo. Lepota obraza, vratu in rok doseže vsaka žena z uporabo Fellerjeve „Elsa“ pomade za obraz in varstvo kože. Ona odstrani pege, madeže, nečistoto, sojede, mozolčke, napravi kožo mehko, nežno in rožnato ter jo rabi na tisoče žen z velikim uspehom. Uporabljati pa ne smemo nobenih škodljivih sredstev, temveč naročamo edino le pravo kožo varujočo „Elsa“ pomado. Cene pred vojno 1 lonček stane K 2— kot prilože k zavoju 1 lonček K 5— poštne prosto. Ravnotako priljubljeno je Fellerjevo boraksovo milo (80 vin.) in Fellerjevo lilijno milo (K 1—); Naroča se le pri E. V. Feller, Stubica, Elzarg 334 (Hrvaško).

Svetovni pregled.

Svetovna vojna je vobče le malo ali pa nič spremenila položaj in razpoloženje. Na Soški fronti zadnje dni ni bilo hujših bojev, pač pa so bili boji na Koroški meji in pa na Tirolski med Asiagom in Brento. Na Tirolskem divjajo naravnost divji topovski boji, ki utegnejo imeti še večje in obsežnejše posledice. Sicer pa premikajo Italijani živahno svoje čete za fronto ter se pripravljajo na boje — defenzivo ali ofenzivo, tega mi seveda ne vemo. — Na ruski bojni črti napravljajo Rusi posamezne sunke, ki so pa najbrže le demonstrativnega značaja. Iz Rusije namreč prihajajo poročila, da moštvo v ruski vojski v velikem številu dežertira, da se pojavlja v Rusiji stremljenje, ki prei razcepiti Rusijo na več posameznih republik. Delavski in vojaški odbor je za mir; vlada zahteva revizijo sporazumovih vojnih smotrov; duma zahteva, kot reprezentantinja posestnih slojev, takojšnje ofenzivo, dela ni, živil primanjkuje. Sploh prei v Rusiji vedno bolj nevarnost protirevolucije, ki bi pomenila popolni polom. Vsi premeniti nameni prevrata bi tako postali le malenkostne pridobitve in tudi ne verujemo, da bi protirevolucija ugodno pospeševala mir. — Boji na Francoskem se sicer ne vrše več s tisto silo kakor prej. Artiljerijski boji so pa še vedno siloviti in ni se nadejati, da bi bila za letos ofenziva pokopana. Angleži niso dosegli svojih smotrov in pravijo, da brez Amerikancev ne prično ofenzive. Vsa znamenja pa napovedujejo še za letos na tej fronti velike boje. — Na Balkanu so se morali Angleži umakniti Bulgarom za reko Strumo. Drugod so manjši boji. Grškega kralja je sporazum prisilil, da se je odpovedal prestolu in imenoval za naslednika svojega drugega sina Aleksandra. Sarailove čete iz Soluna in italijanske iz Valone so zasedle Epir, to je severno Grčijo. S tem so si osvojile najrodovitnejši del Grčije in okrajšale pot za dovoz živil in vojaštva preko Ofrantske ožime v Valono in potem po suhem do Skoplja in Soluna. To je vsekakor pridobitev za sporazum. Venizelos se povrne v Atene in prevzame politično vodstvo. — Turki so v turkeških bojih premagali Ruse in predrli njih bojno črto. Iz poročil pa ni mogoče posneti pomena te zmage. — V Italiji, Angliji in Zedinjenih državah se že pripravljajo na četrto zimsko vojno. Upajmo, da je to samo strašilo!

Štokholm. Mirovna posvetovanja v Štokholmu silno bodejo meščanske sloje in njih zagovornike. Z besnostjo in z lahkomišelnostjo pišejo o njej, kakor da bi

bilo mirovno gibanje pravi neobdignatereba. In vendar! Pogajanja in pojasnilna posvetovanja se mirno nadaljujejo. Nemški socialisti so dokončali te dni posvetovanja. Češki zastopniki Šmeral, Haberman in Nemeč, so tudi že v Stokholmu. Ruski in delavski vojaški svet pošlje v Stokholm 16 sodrugov, ameriški socialisti so priglasili pismeno svojo udeležbo. Skupna konferenca se utegne vršiti meseca avgusta, in nadejati se je, da si do takrat izposlušajo potne liste, ki so jim jih vlade odrekle, tudi angleški, francoski in italijanski sodrugi.

O izjavah pri štokholmskih konferencah prinašajo listi najraznovrstnejša poročila, ki pa niso avtentična. Posvetovanja so tajna in strogo zaupna, torej tudi ne morejo priti v liste točna poročila, marveč se naslanjajo vsa le na dosedanje posamezne izjave strank in na domnevanja. Poznavalci razmer pa nas zagotavljajo z vsoto resnobno, da je pomen štokholmskih posvetovanj velik, zakaj že sedanja posvetovanja so dokazala, da bistvenih razlik ni, in bo pri konferenci šlo edino za to, kako naj se doseže mir, ki bo uresničil čimbolj zahteve mednarodnega proletariata. Svetovno razpoloženje ob triletni svetovni vojni je tako, da je vsak, kdor je proti akcijam za mir ali take akcije omalovažuje, sovražnik miru, sovražnik človeštva in zagovornik kapitalizma. Kapitalizem ne more rešiti mirovnega vprašanja, rešiti ga mora človeštvo samo potom sporazumljenja.

Stališče nemške socialne demokracije.

»Vorwärts« objavlja odgovor zastopnikov nemške socialne demokracije na vprašanja, ki jih je stavil stockholmski odbor. Potem stremi nemška socialna demokracija po miru ki jamči za svobodni politični, gospodarski in kulturni razvoj lastnega naroda, ne da bi se odškodovale življenske koristi drugih narodov. Če bi se meje izpremenile, se mora dati ljudstvu prosto, da se preseli v staro državo, ako to želi. Vrniti se morajo tudi vse kolonije. Odposlanstvo odklanja misel enostranske zaveze, da se popravi škoda v prizadetih krajih. Državam, ki iz lastne moči ne morejo popraviti škode, se mora dati mednarodna pomoč. Odposlanstvo je dalje za obnovitev svobodne Belgije. Glede Srbije in drugih balkanskih držav se pridružuje izjavi avstrijskih sodrugov. Vsem narodom se mora dati svoboda, najmanj pa narodno avtonomijo. Nemška socialna demokracija zahteva za Alzacijo-Loreno popolno enakopravnost kot samostojna zvezna država v okviru nemške države. Odposlanstvo zahteva dalje jamstvo, da se vojna ne bo nadaljevala kot gospodarska vojna. Odposlanstvo je proti temu, da bi se razpravljalo o vprašanju krivde.

Potopljenih je bilo meseca maja 869.000 ton trgovskih ladij s podmorskimi čolni. Od početka poostrene podmorske vojne je bilo potopljenih v celoti 3.665.000 bruto registriranih ton trgovskih ladij.

Kdo gospodari. Valter Ratheau v Berlinu, izmed najvplivnejših denarnih možakarjev v Nemčiji, je rekel, da je vse nemško gospodarstvo v rokah kakih tisoč ljudi, ki nad vsem vladajo in gospodujejo. Po njegovem mnenju tudi ni drugače na Ogrskem, tam gospodari kak tucat oseb nad vsem narodnim gospodarstvom.

Praščiči so izginili. V Nemčiji so tudi popisali praščiče kakor pri nas. Prehranjevalni urad nemškega državnega zbora je pa dognal, da je izvenonih praščičev, ki so jih poklali javni klavci in prebivalci za lastno porabo, izginilo tri milijone praščičev brez vsake sledi.

Moka iz lipovega in bukovega listja je bolj redilna nego ječmenova ter ima štirikrat toliko toščice v sebi kakor ona. Tako pravita berlinska kemika Branke. Vsako leto bi lahko pridelali 500.000 ton take moke. Kaj ne, zlata doba prihaja!

Časopisi na Nemškem. Pred vojno je izhajalo na Nemškem 3500 časopisov, zdaj

še 2938. Največji teh listov se tiska v 270.000 izvodih, najmanjši v 150. V političnem oziru je 214 listov konservativnih, 61 svobodnokonservativnih, 214 narodnih, 400 katoliških, 216 narodnoliberalnih, 277 listov zastopa ljudsko stranko, 79 socialne demokrate, 4 Poljake, 4 Dance — 1450 listov je politično brezbarvnih. Nemški listi pravijo z ozirom na število politično brezbarvnih listov, da je to dokaz, kako velik del nemškega naroda ni politično čisto nič orijentiran.

Zdravilo za vojne interesente. »Berlingske Tidende« poroča: V ruskem delavskem in vojaškem svetu je izjavil minister Skobeler, da namerava vlada, podvojiti davek na vojne dobičke. Prisiliti hoče kapitaliste, da bodo delali ob pogojih, po katerih ne bodo več imeli interesa na tem, da se nadaljuje vojna. Izborna misel!

Socialistična zmaga pri volitvah v Petrogradu. V Petrogradu je dobil socialistični blok pri volitvah v okrajne svete 507.982 glasov, dočim so dobile meščanske stranke le 165.300 glasov.

Zastopniki delavskega in vojaškega sveta na stockholmskem posvetu. »Corriere della Sera« poroča iz Petrograda; Začasna vlada je izdala šestnajstim delegatom delavskega in vojaškega sveta popotne liste za mirovni posvet. »Denj« poziva petrograjski delavski in vojaški svet naj priredi izgrede za mir v nedeljo 24. junija.

Tereščenko o ruskih vprašanjih. Zunanji minister Tereščenko je nagovoril pri sprejemni ameriško posebno poslanstvo sledeče: Revolucija je stavila ruskemu narodu dve zadači največje važnosti: ustvaritev močne demokracije v notranji deželi in boj proti sovražniku, ki tvori zadnjo oporo avtokracije. Revolucija ni izpremenila le notranjega položaja in vlado, ona tvori tudi moralni činitelj, ki izraža tudi voljo ruskega naroda, da naj se zagotovi njegova prostost. Narod hoče strmoglaviti militarizem. Stremi po zdravem miru brez sile in brez imperialistične tendence. Ruski narod ne misli na nadvlado in se bo boril proti takim stremljenjem drugih dežel. Pred vsem pa ne bo dopustil, da bi se uresničile imperialistične želje sovražnika v političnem in finančnem oziru. To tvori veliko rusko vprašanje. Rusija in Amerika zahtevata tudi, naj odločajo narodi sami o svoji bodočnosti. Po teh načelih naj narodi uravnajo svojo politiko.

Rubelj in sterling. »Er. Ztg.« javlja iz Londona: Za 10 funtov sterlingov se mora plačati 207 rubljev; v normalnih časih se je plačalo 94 rubljev.

Posvetovanje z angleškimi socialisti v Stockholmu se je pričelo. Prepovedi torej so malo dosegle.

Grški kralj odstopil. Agence Havas poroča, da je Grški kralj Konstantin odstopil v korist svojemu sinu Aleksandru. Sporazum je že davno delal na to. Zdaj, ko so Italijani zasedli Janino, se je kralj odločil za odstop. Konstantin je rojen 1868 in je nastopil vlado 1913. Sporazum je imenoval za Grško svojega vrhovnega komisarja.

Amnestija na Grškem. Kabinet je izdelal amnestijo za vse politične prestopke.

Kabinet Venizelos. Iz Kodanja poročajo: »Daily Telegraph« poroča iz Aten, da bo Zaimis odstopil in da bo Venizelos sestavil novo vlado.

Črnogorski kralj Nikita, ki biva sedaj na Francoskem, je nevarno obolel.

Mirovna izjava francoskih socialistov. »Agence Havas«: Predno so glasovali v francoski zbornici o začasnem proračunu, je prečital Renaudel v imenu socialistične stranke izjavo, ki ponavlja prejšnje izjave in izvaja, da bo socialistična stranka glasovala za kredite narodne obrambe, Pridružuje se naporom vseh zaveznikov. Od osrednjih

velesil zahteva, naj se obnovi pravo Alzacije Lorene, ki se je kršilo leta 1871, odškodujejo naj se zasedena ozemlja in zatirane narode in zahtevajo končno mir, ki temelji na mednarodni pravičnosti in na pravu narodov, da naj sami o svoji usodi odločajo. Revandel je zagotovil, da Francija noče zavirati nobenemu narodu svobodnega razvoja in da ne išče nobenih osvojitelj. Obzaloval je, ker vlada ni zaupala domoljubju socialističnih zastopnikov v Stockholmu.

Sporazum priredi zopet konferenco. Na kateri bo iznova določil vojne smotre.

Novi kabinet na Španskem. Po daljši vladni krizi so dobili na Španskem naslednjo vlado: Predsedstvo Dato, zunanje marke Lema, pravo Burgos, vojna generalni kapitan Primo Rivera, marma general Flores, notranje Teuhec Guerra, finance Bougal, javna dela vikontve Eza, pouk Andrade. Nova vlada je nevtralna.

Na Španskem vedno bolj narašča gibanje za vojno na strani sporazuma.

Med ali sladkor. O sladkorju je razširjena vera, da je sladkor jako redilen. Nasprotno pa velja zlasti med kmetiškim prebivalstvom prepričanje, da je med redilen in zdravilen zlasti za slabokrvne osebe. To potrjuje tudi znanost. Čebelin med je lahko prebaven in ima več koristnih snovi v sebi kakor sladkor. Med ima poleg sladkorja še mineralne snovi: železo, magnezijo, apno, fosfor, žveplo, silicij, lug, klorov natrij (pol) in mangan. Sladkor vseh teh sestavin nima; ima le vodik, oglje in kisik. Zato je pa med bolj priporočljiv nego sladkor za stare ljudi, za otroke in za vse slabotne in slabokrvne ljudi.

Naprej! Naprej hočemo na potu omike in izobrazbe, naprej iz tesnega obzorja spoznanja, ki ga privošči proletarcu današnji družabni in državni ustroj. Delavski razred je ona skala, na kateri bo zgrajena cerkev bodočnosti, pravi Lassalle. Da dosežemo tak trdni temelj, za to pa je treba znanja in kulture. Delavcu so zaprte višje šole in bogate knjižnice, skromna so njegova sredstva, ki jih žrtvuje za samoizpopolnitev, zato pa potrebuje tembolj dnevnik, ki mu dan za dnem podaja kar potrebuje, da ne zaostaja v spoznanju za drugimi sloji. Od zdolaj gor, iz ljudstva, prihaja luč svobode in napaja vse. Delavci! 1. julija prične izhajati zopet socialno demokratični dnevnik, oklenite se ga, razširjajte ga, da postanete čim zavednejši bojevniki za ideje socializma, za ideje miru in bratstva med narodi. Nobena delavska družina ne sme biti brez našega »Napreja«, noben zaveden delavec ne sme stati ob strani, ko zbiramo zopet svoje sile in jih pripravljamo za bodočnost. Vsi na delo, da se razširi »Naprej« po vseh krajih, kjer prebivajo slovenski socialisti!

Naročnino sprejema sodrug Viktor Zore, Ljubljana, Selenburgova ulica števil. 6. Naročnina znaša: Za Ljubljano z dostavljanjem na dom na teden 56 vinarjev, na mesec 2 kroni 50 vinarjev; za kraje izven Ljubljane po pošti na mesec 2 kroni 50 vinarjev, četrtletno 7 kron 50 vinarjev, polletno 15 kron, letoletno 30 kron. Naročnino je treba plačevati vnaprej.

Po zaključku.

Z Dunaja poročajo, da bo sestavljena koalicijska vlada, v kateri bodo zastopani nemški nacionalci, krščanski socialci Jugoslovani in Poljaki. Za Čehe še ni gotovo. Vlado sestavi Clam-Martinic.

Ne spati in ne delati ne morejo mnogi, ker trpe bolečine, ki ne puste živcev v miru. Ako izvirajo te bolečine od prehlajenja, prepiha, starih poškodb ali drugih povzročevalcev bolečin, se dajo lahko odstraniti skoro vedno s Fellerjevim bolečine lajšajočim rastlinskim esenčnim fluidom

znamko „Elza-Fluid“. „Elza-Fluid“ učinkuje jako olajšujoče, prinaša mirno spanje, pomirja živce, ter nas stori zopet zmožne za delo in mirno mišljenje. Cene pred vojno 12 steklenic tega dobrega domačega zdravila pošlje na vse kraje franko za samo 7 K 32 v lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr 334 (Hrvatska). Obenem se lahko naroče Fellerjeve želodec krepčujoče lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza-kroglice“ 6 škatlic franko za K 5 57. To najprijetnejše odvajalno sredstvo je nedražiče in neškodljivega učinka, ter zasluži prednost pred drastično učinkujočimi odvajalnimi sredstvi, ki le črevesa dražijo in slabé želodec. Ne dovolj razviti otroci, ki so žlezasti, slabokrvne deklice, slabotne osebe uporabljajo z dobrim uspehom pristno Dorschevo ribje olje, dobrega okusa. Tudi za Fellerjevo pomado za varovanje kože proti solničnim pegam á 3 krone in za Fellerjevo Tannochina-pomado »Elza« á 3 K za ovoj in poštino 2 K 30 v več, smo dobili že ponovno priznanja.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vaša kurja očesa, bradavice in oroženelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroščnim listom K 1-75, trije lončki K 4-50, 6 lončkov K 7-50. Stotine za hvalnih in priznalnih pisem. Kemi, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/391, Ogr.

Kdor ne odstrani svojih kurjih očes, ga utruji vsaka

hoja
in
vsled
bole-
čin
oslabi
tudi
celo
telo.

Odstranitev kurjih očes brez bolečin

je za vsakega res velika dobrota. Ne more pa se dovolj svariti pred porezanjem kurjih očes. Kako lahko se pregloboko zareže ne da bi se opazilo, na noge pride vedno prah in nesnaga, ki lahko zaideta v rano in se tako kri zastupi, kar je imelo že često smrtno posledico. Kurja očesa je možno odstraniti brez noža lahko, hitro in zanesljivo s Fellerjevim turist. obližem z znamko „Elza“, (obliž za kurja očesa cena pred vojno 1 K, v škatli 2 K) ali Fellerjevo turist. tinktura z znamko „Elza“ (tekoča tinktura za kurja očesa) cena, 2 K. Na tisoče hribolazcev, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetovalcev in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vsi, ki so to sredstvo že enkrat rabili, je hvalijo in priporočajo kot najboljše, hitro in najvarnejše učinkujoče za korenito odpravo kurjih očes. Med tem, ko druga sredstva, kakor rezanje, piljenje itd., odstranijo samo vrhni del kurjega očesa, korenino pa puste, vsled česar očesa takoj zopet zrastejo, odstranijo gorenjenavedeni izdelki kurja očesa s korenino vred. — Oba izdelka, kakor tudi prašek za odstranjenje telesnega potu in potu na nogah 1 karton 1 krono, 6 kartonov 8 K 30 v, poštino io ovoj 2 K 30 v. več pri lekarnarju

E. V. FELLER, Stubica, Elzatr 334.

(Hrvaško.)

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trelnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškaška ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stoj in franko.